

V síti: Za školou

METODICKÁ PODPORA PRO PEDAGOGY

OBSAH

- 1. Informace a doporučení pro učitele**
 - 1.1 Jak pracovat s tímto materiálem
 - 1.2 Využití filmu ve škole
 - 1.3 Verze filmu a přístupnost

- 2. O filmu**
 - 2.1 Základní info
 - 2.2 Okolnosti vzniku filmu

- 3. V SÍTI: Za školou**
 - 3.1 Obsah filmu, scénosled a didaktické vstupy
 - 3.2 Sexuálně explicitní obsah ve filmu

- 4. Metodická část**
 - 4.1 Přehled témat
 - 4.2 Co funguje a co nefunguje při výuce cílené na témata spojená s online bezpečností
 - 4.3 Diskuze s žáky po projekci
 - 4.4 Náměty pro navazující výukové aktivity po zhlédnutí filmu
 - 4.5 Materiály ke stažení

- 5. FAQ – odpovědi na možné otázky v diskuzích**

- 6. Kontakty, tiráž**

1. Informace a doporučení pro učitele

1.1 Jak pracovat s tímto materiálem

Zpracovali jsme pro vás prohlubující informace a metodickou podporu k filmu *V síti: Za školou*. Najdete zde rozbor hlavních témat, jednotlivých scén, návrhy aktivit a náměty k diskuzím, jež můžete ve výuce rozvíjet. Nejedná se však o hotový instantní plán výuky a nelze jím také pokrýt všechny aspekty této problematiky vyčerpávajícím způsobem.

Doporučujeme vám přečíst si následující text ještě před návštěvou kina, abyste věděli, co od filmu můžete očekávat. Připravte se na následné dotazy žáků.

V tomto materiálu naleznete dostatek podkladů a zdrojů. Spolupracujte s místními metodiky prevence.

K tématům, kterých se film dotýká, již bylo vytvořeno mnoho dalších metodických materiálů, textů, pracovních listů a pomůcek. V tomto textu přikládáme odkazy na některé internetové zdroje, které můžete využít.

V závěru najdete také postup, jak si objednat film pro školní projekci.

1.2 Využití filmu ve škole

Problematika, na kterou se film *V síti* zaměřuje, je plně kompatibilní s celou řadou tematických oblastí RVP ZV a je také součástí dalších pedagogických dokumentů.

Sexting je v systému rizikových forem chování zařazen mezi formy rizikového sexuálního chování s přesahem do oblasti interpersonálního agresivního chování (Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027, MŠMT, 2019). Sexuální rizikové chování si pak můžeme představit jako předčasný začátek pohlavního života, včetně konzumace pornografie před 15. rokem života, vysoké frekvence pohlavních styků, je charakteristický také náhodnými známostmi, promiskuitou, prostitučním chováním, případně prezentováním vlastních explicitně erotických materiálů na internetu.

V rámci RVP ZV nalezneme problematiku sexuálního chování člověka (včetně seznamování) v několika vzdělávacích oblastech, oborech či průřezových tématech, např. Člověk a jeho svět, Člověk a jeho zdraví (Člověk a jeho zdraví), Výchova ke zdraví, Výchova k občanství, Etická výchova, Mediální výchova, Osobnostní a sociální výchova, je také přirozenou součástí oboru Informační a komunikační technologie. Samostatná oblast zaměřena na online bezpečnost však v RVP ZV dosud absentuje.

Z výše uvedeného je zřejmé, že lze s filmem *V síti* pracovat v celé řadě vyučovacích předmětů napříč vzdělávacími obory a oblastmi, téma je také součástí preventivních opatření realizovaných ve škole a bývá i součástí školních preventivních programů.

Film *V síti* je odborníky doporučován jako vhodný výchovný a osvětový materiál pro školy. Prof. Petr Wiess například považuje film z psychologického i sexuologického hlediska za užitečný a přínosný pro osvětu i šíření povědomí veřejnosti o problému kybernetického a sexuálního zneužívání dětí.

Celý průběh natáčení i následná příprava osvětové kampaně probíhala ve spolupráci s předními odborníky na tuto problematiku, osvětová kampaň k filmu pak získala záštitu ministra školství Roberta Plagy. Spolupráce s MŠMT nadále pokračuje. Osvětová kampaň *V síti* v tuto chvíli zahrnuje kromě nové verze filmu i metodický materiál pro učitele, informační web a Osvětové turné školních projekcí.

1.3 Verze filmu a přístupnost

Film V síti je v české distribuci ve dvou verzích, obě budou promítány v kinech pro veřejnost a obě lze také objednat pro školní projekce.

Plná celovečerní verze V síti, 100 min.

Přístupnost: do 15 let nepřístupné

Co to přesně znamená? Kategorie přístupnosti ukládá zákon o audiovizí v §4/2. Osoby mladší 15 let nesmí být na projekci filmu vpuštěny a to ani za doprovodu dospělé osoby. Pro diváky od patnácti let je film přístupný volně bez omezení. Se studenty střední školy tedy můžete navštívit projekci této verze.

Speciální verze filmu pro mladší diváky V síti: Za školou, 63 minut

Přístupnost: do 12 let nevhodné

Co to přesně znamená? Označení "nevhodné pro děti do 12 let" má více doporučující charakter. Je na zákonném zástupci, zda své dítě na film vezme, nebo ne, provozovatel kina nemá povinnost věk kontrolovat. To znamená, že věk diváka není pevně daný, pokud má s sebou dospělého doprovod. Diváci od 12 let mohou jít na film bez omezení i bez doprovodu.

Po konzultacích s odborníky a zkušenostech z testovacích projekcí doporučujeme film V SÍTI: Za školou nejdříve od 11 let. Je to ale na rozhodnutí vás a rodičů.

V čem se dvě verze filmu liší?

Verze *V síti: Za školou* je kratší, je doplněná o didaktické vstupy, které byly dotočeny ve spolupráci s odborníky. Má větší rastrování explicitních scén. Ty byly celkově ve filmu hodně zkráceny, nebo zcela odstraněny. Podrobnější rozbor obsahu filmu najdete níže.

Se školou tedy můžete navštívit projekci obou verzí filmu, záleží na věku žáků/studentů a na vašem zvážení. Při objednávce školní projekce nezapomeňte zmínit, o kterou verzi máte zájem.

2. O filmu

2.1. Základní info

V síti: Za školou, ČR, 2020, 63 min

Námět: **Vít Klusák**

Scénář a režie: **Barbora Chalupová & Vít Klusák**

Hrají: **Tereza Těžká, Anežka Pihartová, Sabina Dlouhá**

Kamera: **Adam Kruliš**

Střih: **Vít Klusák**

Hudba: **Pjoni**

Výkonná producentka: **Pavla Klimešová**

Kreativní producenti ČT: **Jiřina Budíková, Petr Kubica**

Producenti: **Vít Klusák & Filip Remunda**

Producenti a koproducenti: Hypermarket Film, Česká televize, Peter Kerekes, RTVS, Helium Film

Generální partner filmu: CZ.NIC

Stručná anotace:

Tři dospělé herečky, které vypadají na 12 let, se připojí na sociální síť, aby v přímém přenosu zažily, co se děje v online světě. V kopiích dětských pokojů chatují a skypují s muži, kteří si je na netu našli a napsali jim. Drtivá většina těchto mužů požaduje sex přes webkameru nebo posílá erotické fotografie a videa. Herečky dokonce zažívají vyhrožování a vydírání. Nejsilnější momenty z oficiální celovečerní verze filmu jsou doplněny o praktické rady, návody a komentáře hereček, které si zkušeností se sexuálním obtěžováním na internetu samy prošly.

Natáčení proběhlo pod dohledem ředitelky Linky důvěry, psychologky, sexuoložky, právníka. Konzultovalo se s kriminalisty. Film koprodukuje Česká televize.

2.2 Okolnosti vzniku filmu

Na podzim roku 2017 oslovila společnost O2 režiséra Víta Klusáka, zda by pro ně natočil virální video, které by naléhavým způsobem upozornilo na strmě vzrůstající čísla zneužitých dětí na českém internetu. Vít Klusák k projektu přizval kolegyni Barboru Chalupovou a společně se pustili do rešerše formou pokusu: Vytvořili si důvěryhodně vypadající falešný profil 12leté dívky Týnušky a čekali, co se bude dít. Během prvních 5 hodin existence profilu dívku oslovilo 83 mužů ve věkovém rozmezí 23 až 63 let a to v drtivé většině s explicitními výzvami ke společné masturbaci pomocí videohovoru. Tvůrci se rozhodli, že se tématu budou věnovat v celovečerním dokumentu.

Podstatou celého filmu je experiment, kdy tři mladě vypadající dospělé herečky strávily 10 dní v uměle vytvořených dětských pokojích ve filmovém ateliéru. Vytvořily si profily na sociálních sítích a komunikovaly s muži, kteří se o ně zajímali.

Natáčení ale pokračovalo i po 10 dnech ve studiu – herečky nadále udržovaly s muži kontakt po dobu následujících několika měsíců, kdy už žily svůj civilní život. Proběhlo natáčení osobních setkání dívek s predátory a také konfrontace štábu s jedním z nich.

Pokud by vás zajímaly podrobnější informace o vzniku filmu a průběhu natáčení, přečtěte si rozhovory s tvůrci a aktérkami v presskitu (viz kapitola Materiály ke stažení), kde najdete také fotografie z natáčení.

3. V síti: Za školou

3.1 Obsah filmu, scénosled a didaktické vstupy

Speciální verze filmu *V síti: Za školou* (63 minut) pro školní i veřejné projekce je navržena tak, aby při jejím zhlédnutí nedocházelo k traumatizaci dětských diváků – neobsahuje tedy násilný či pornografický obsah, ale zachovává vývoj celého příběhu, tedy i komunikaci hereček s dospělými uživateli internetových služeb (abuzéry), z nichž část tvoří tzv. „sexuální predátoři“, kteří jsou schopni přimět dítě k poskytnutí vlastních intimních materiálů či osobnímu setkání.

Scénosled:

- Casting filmu, Vít Klusák a Barbora Chalupová vybírají vhodné herečky.
- Herečky vysvětlují dětem, o čem je film a co budou ve filmu dělat.
- Chystá se natáčení, architekt staví v ateliéru pokoje a herečky doma sbírají autentické rekvizity z jejich vlastního dětství. V ateliéru se zabydlují a připravují na natáčení.
- Jsou založeny profily holek na serveru Lide.cz, ihned po založení profilu žádá o zahájení konverzace 16 mužů v nejrůznějším věku.
- Tereza shrnuje pravidla, která si tvůrci stanovili na začátku natáčení. Herečky nesmí samy iniciovat erotickou komunikaci.
- Dívky začínají s muži komunikovat. Ihned přichází první erotické zprávy, fotografie, videa.
- Následují videohovory s některými muži přes skype. Obličejové všech mužů byly ve filmu zakryty. Muži se snaží přesvědčit dívky, aby jim poslaly svoje nahé fotografie, nebo před dívkami masturbují.
- Maskérka filmu během natáčení v jednom z mužů rozpoznává člověka, se kterým spolupracovala. Muž se podle ní věnuje dětem – organizuje dětské tábory, lyžáky, školy v přírodě a podobně. Tento predátor, tzv. Ústečan, se snaží od Terezy získat nahé fotografie a přimět ji k tomu, aby se před ním na kameru svlékla. Posílá jí také ukázkou dětského porna. Tento muž si průběžně volá se všemi třemi dívkami.
- Další predátoři nabízí dívkám peníze. Jeden muž vypráví o svém vztahu s třináctiletou dívkou a zve Anežku do Anglie. Chce, aby za ním přijela, že by jí tam zařídil i školu.
- Tvůrci připravují falešné nahé fotografie hereček, dívky je pak posílají predátorům.
- Následují scény emocionálního vydírání – muž se snaží přesvědčit Terezu, že mu Tereza ubližuje, když mu nechce ukázat prsa. Přichází hrozba, že její nahou fotku zveřejní na internetu a pošle rodičům.

- Následují další tvrdé výhrůžky od jiného predátora a zveřejnění fotek.
- Dvacetiletý Luky jako jediný po Anežce nechce žádné nahé fotky a naopak ji varuje před tím, co by jí mohlo potkat, když by je někomu poslala. V průběhu rozhovoru zmizí maska, která zakrývá obličej predátorů a vidíme Lukyho celého. Anežka se dojetím rozpláče, za celou dobu je to jediný případ konverzace bez zlých úmyslů.
- Konfrontace Ústečana s celým štábem před jeho domem. Ústečan neuznává, že by udělal něco špatného. Vinu svádí na rodiče dívek, že je dobře nevychovaly. Nezáleží mu na tom, co si o něm ostatní myslí.
- Končí natáčení v ateliérech. Následují setkání s predátory v kavárně. Schůzky v kavárnách jsou natáčeny skrytými kamerami s pomocí bezdrátových sluchátek, ukrytých mikrofonů, za účasti ochranky.
- Tereza ve voiceoveru vysvětluje, že dospělý člověk páchá trestný čin, pokud navrhuje setkání s nezletilým dítětem se sexuální úmyslem.
- Jeden predátor si s sebou na schůzku přivedl i svou partnerku. Chtějí se Sabinou mít sex oba dva.
- Další predátoři popisují, co by dělali, pokud by se s dívkami setkali v soukromí a snaží se je přesvědčit, aby se s nimi setkaly u nich doma, nebo v hotelu.
- Muži utíkají, když dívkám volá otec.
- Tereza vysvětluje ve voiceoveru, že pokud někdo násilím, nebo pod pohrůžkou násilí donutí dítě k obnažování nebo pohlavnímu sebeukájení, páchá také trestný čin.
- Film vrcholí scénou, kdy Tereza komunikuje s predátorem, který ji několik měsíců tvrdě vydíral. Vyčte mu všechno, co jí za tu dobu udělal a jak se k ní choval. Chrstne mu do obličeje limonádu a ze scény odejde.
- Film končí závěrečným shrnutím a pozdravem hereček a titulkem, ve kterém štáb filmu vyzývá, aby se v případě, že se dětský divák ocitá v nepříjemné situaci, podíval na www.ditevkrizi.cz. Všechno jde vyřešit!

Verze pro školní projekce obsahuje 12 autoedukativních vstupů hereček, které v klíčový moment vystoupí z děje filmu a upozorní dětské publikum na různé problémy, které se se světem online služeb pojí.

Vstupy hereček (s časovým indexem):

Vstup 1 (7:27) Technické zabezpečení profilu

Cílem vstupu je uvědomit si, že pokud používáme různé online služby a nástroje, měli bychom si dobře zabezpečit profil – především si nastavit soukromí, tedy oddělit, které informace budou k dispozici všem a které jsou určeny pouze blízkým kamarádům.

Vstup 2 (9:23) Hnusné zprávy v online světě

Cílem vstupu je připomenout si, jak reagovat v situaci, kdy dítěti někdo posílá vulgární sexuálně laděné zprávy – dítě může komunikaci kdykoli přerušit, pachatele bloknout, zprávu nahlásit, ale nikdy nemazat! A v případě, že již dochází např. k šíření pornografie, vydírání či vyhrožování – určitě pachatele neblokovat a svěřit se dospělému. Důraz je kladen na to, že by se dítě se svým problémem mělo svěřit dospělé osobě – především rodiči, ale například učiteli či jiné osobě, která mu může pomoci.

Vstup 3 (13:10) Kontakt dítěte s pornografickým materiálem na internetu

Pokud dítěti někdo neznámý v online prostředí pošle pornografický materiál, lze komunikaci ihned ukončit a zabránit tak dalšímu kontaktu dítěte s nevhodným obsahem. Nikdo nemůže dítě nutit dívat se na internetu na pornografii – ať již veřejně, či v soukromém chatu!

Vstup 4 (19:27) Manipulace lichotkami

Jedna z dobře zmapovaných technik, které se v rámci rizikové komunikace spojené s kybergroomingem či dalšího rizikového chování využívají, patří tzv. manipulace lichotkami. Je nutné uvědomit si, že pokud dítěti v online prostředí někdo přehnaně lichotí, přestože je vlastně vůbec nezná, může se pouze snažit získat jeho důvěru, kterou v dalších fázích manipulace zneužije proti němu. Manipulace lichotkami je zachycena v desítkách případů, řešených policií ČR jak v České republice, tak i zahraničí. Zvýrazněna je také informace o tom, že se i samotné dítě může stát tvůrcem (a současně i distributorem) dětské pornografie. Zdůrazněny jsou také věkové hranice – 18 let věku (pro výrobu a šíření dětské pornografie), 15 let pro navazování nedovolených kontaktů s dítětem.

Vstup 5 (21:18) Riziko sextingu

Vstup upozorňuje na rizika, které jsou spojena se sextingem, při kterém dítě dobrovolně rozšiřuje své vlastní intimní materiály (fotografie, videa) v online prostředí. Herečka Tereza upozorňuje také na to, jak snadno se může sexting změnit ve vydírání a jak to probíhá.

Problémem také je, že materiály, které dítě pachateli poskytne, mohou po internetu kolovat velmi dlouho, mnohdy až řadu let, a mohou být zneužity s velkým časovým odstupem.

Vstup 6 (26:54) Nabídky peněz (luring)

Vstup upozorňuje na problematiku úplatků, dárečků, bonusů apod., které pachatel dítěti v rámci manipulace nabízí. Jedná se o tzv. luring, jehož cílem je získat si důvěru dítěte, ale především vylákat z něj osobní údaje (např. telefonní číslo), intimní materiály, přimět dítě k vzájemnému kybersexu apod. Získané materiály pak mohou být využity k dalšímu stupňování nátlaku na dítě.

Vstup 7 (29:39) Zvyšování tolerance vůči sexuálně explicitnímu obsahu

Vstup trojice hereček dětem vysvětluje, že jeden predátor či online abuzér obvykle komunikuje s více dětmi současně, v České republice v posledních letech zachytila policie ČR řadu případů, ve kterých jeden pachatel dokázal oslovit stovky dětských obětí a přinutit je k tvorbě pornografického obsahu a dalšími aktivitám. Stejně tak se věnuje jedné z manipulativních technik, ve které jde o zvyšování tolerance dítěte vůči sexuálně explicitnímu obsahu.

Vstup 8 (31:37) Distribuce dětské pornografie jako závažný trestný čin

Vstup upozorňuje na problematiku šíření dětské pornografie jako závažného trestného jednání (dle § 192 TZ), se kterým se v online prostředí děti mohou setkat.

Vstup 9 (35:54) Vydírání dítěte v online prostředí

Vstup se zaměřuje na problém spojený s únikem intimního materiálu a následným vydíráním dítěte. Základním poselstvím je sdělení – nikdy nikomu v online prostředí neposílejte svůj vlastní intimní materiál, ztratíte nad ním kontrolu a pachatel získá nástroj k vydírání a vyhrožování. Vydírání využívající intimní materiály je vážný trestný čin (§ 186 TZ Sexuální nátlak, § 202 TZ Svádění k pohlavnímu styku apod.), na který policie upozorňuje např. v kampani Say No („Řekni ne!“), která varuje před znepokojivým rychlým nárůstem počtu případů sexuálního nátlaku a vydírání dětí v online prostředí.

V těchto situacích je velmi důležité svěřit se rodiči, nemazat konverzaci, vše si zálohovat, neblokovat pachatele, reagovat rychle, kontaktovat policii a předat jí maximum důkazů. Toto je nutné v dítěti zafixovat jako pozitivní vzorec chování. Po samotném vstupu následuje ukázka, co se může stát, když dítě pachateli své vlastní intimní materiály skutečně odešle.

Vstup 10 (38:17) Intimní fotky nikdy neposílat!

Kromě zdůraznění základního bezpečnostního principu spojeného se sdělením intimních fotografiemi figurantky pozitivně motivují dětské publikum – internet není třeba demonizovat, je na něm spousta skvělých a inspirativních lidí. Při práci s tímto tématem je velmi důležité nestrašit, ale vyváženě ukazovat i klady, které online svět dětem i dospělým poskytuje.

Vstup 11 (44:15) Pozitivní strany internetu

V dětském publiku fixujeme sdělení, že internet je skvělé místo, na kterém je však důležité chovat se co nejvíce bezpečně.

Vstup 12 (58:10) Schůzky s online uživateli v reálném světě

Vstup se věnuje osobním schůzkám dětí s online uživateli internetu. Základní poselství zní – na schůzky s neznámými uživateli internetu nechodit, protože jsou rizikové, a pokud už se rozhodneme na schůzku jít, říct o tom rodičům a schůzka musí probíhat na veřejném místě. Součástí je opět pozitivní motivace dětských posluchačů.

3.2 Sexuálně explicitní obsah ve filmu

V několika místech filmu *V síti: Za školou* je zveřejněn sexuálně explicitní obsah, který je však cenzurován a potlačen prostřednictvím rozpixelování, které je ještě větší, než ve verzi 15+. Veškeré záběry tohoto typu byly konzultovány se sexuologem a psychologem tak, aby nedocházelo k traumatizaci dítěte.

Kontakt dětí s online pornografií je podle dostupných výzkumů poměrně běžný – podle výzkumu **Sexting a rizikové seznamování dětí v kyberprostoru (2017)** se s pornografií prostřednictvím webové kamery setkává přibližně pětina českých dětí. Podle dat z tohoto výzkumu také 40 % dětí potvrdilo, že v prostředí internetu obdrželo od jiné osoby provokativní erotickou či pornografickou fotografii, 21,5 % dětí potvrdilo, že od svého online “kamaráda” obdrželo pornografické video.

Ve filmu *V síti: Za školou* nalezneme tento obsah v následujících časových stopách v rozpixelované úpravě:

13:02 Penis v online profilu – 1 vteřina

14:44 Záznam masturbace muže – 3 vteřiny

22:12 Záznam masturbace muže (s finanční nabídkou pro dítě)
– v prostřizích přibližně celkem 4 vteřiny

31:20 Dětská pornografie odeslaná pachatelem dítěti – 2 vteřiny

32:20 Ukázka tvorby speciálně upravených aktů – 2 vteřiny

4 Metodická část

4.1 Přehled témat

Film Víta Klusáka a Barbory Chalupové se věnuje problematice rizikové online komunikace dětí (především dívek) s ostatními uživateli internetových služeb – zaměřuje se především na komunikaci dětí a dospělých (často tzv. sexuálních abuzérů či predátorů). *V síti* popisuje celou řadu rizikových fenoménů, zejména pak tzv. **sexting** a **kybergrooming**.

Sexting je dobrovolné sdílení vlastních intimních materiálů (fotografií, videí, případně sexuálně explicitního textu) s jinými osobami (partnerem, přáteli, ale také např. neznámými lidmi). Sexting je potenciálně velmi rizikový jev, protože pokud dojde k úniku intimních materiálů do online prostředí (a tvůrce a příjemce tak nad šířením materiálů ztratí kontrolu), dítě se snadno může stát obětí různých druhů online útoků – např. verbálního dehonestování, vydírání či vyhrožování, které mají na dítě vážný dopad a v extrémních situacích mohou končit až sebevraždou dítěte. Tyto situace film *V síti* věrně dokumentuje a zaznamenává.

Dalším fenoménem, na který se film *V síti* zaměřuje, je tzv. **kybergrooming**, což je termín, který označuje manipulaci dítěte v online prostředí jinou osobou s cílem přivést dítě na osobní schůzku v reálném světě. Zde pak může dojít k další manipulaci, ale také sexuálnímu zneužití či jiné formě fyzického ataku. Ne každá schůzka však musí končit atakem na dítě – naopak, řada abuzérů se k dítěti chová mile, kupuje mu dárečky, platí za něj útratu a chová se k němu velmi pěkně. Cílem je získat si důvěru dítěte, které je pak ochotno plnit to, co po něm pachatel požaduje.

Ve filmu narazíme také na celou řadu situací, které naplňují skutkovou podstatu různých trestných činů, např. Svádění k pohlavnímu styku, Účast na pornografickém představení, Výrobu a nakládání s dětskou pornografií, Zneužití dítěte k výrobě pornografie, Sexuální nátlak, Navazování nedovolených kontaktů s dítětem apod.

Podrobněji zpracovanou problematiku sextingu a kybergroomingu najdete na webu E-bezpečí. Informace, studie, články a metodické materiály si můžete nastudovat na těchto odkazech:

Sexting: www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium/71-trivium/1422-co-je-sexting

Kybergrooming:

www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium/71-trivium/1421-co-je-kybergrooming

Další zajímavé zdroje k této problematice:

Osvětový web k filmu: www.vsitifilm.cz s informacemi pro děti, učitele i rodiče

E-Bezpečí (www.e-bezpeci.cz)

O2 Chytrá škola (www.o2chytraskola.cz)

Bud' safe online (www.budsafeonline.cz)

STOP online (www.stoponline.cz)

Rozcestník NÚKIB (<https://digikoalice.cz/vzdelavaci-produkty-narodniho-uradu-pro-kybernetickou-a-informacni-bezpecnost>)

Kampaň policie #SayNo! (<https://www.policie.cz/clanek/sayno-celoevropska-kampan-proti-internetovemu-sexualnimu-natlaku-a-vydirani-deti-rekni-ne>)

Seznam se bezpečně! (www.seznamsebezpecne.cz)

#martyisdead (www.mall.tv/martyisdead)

Na hory (<https://www.televizeznam.cz/video/seznam-se-bezpecne-na-hory-231372>)

4.2 Co funguje a co nefunguje při výuce cílené na témata spojená s online bezpečností

Na prvním místě je třeba říci, že při výuce cílené na oblast bezpečné chování v online prostředí nefunguje strašení – démonizování internetu a internetových služeb. Stejně tak není funkční odmítání technologií pedagogem – pedagog, který technologie striktně odmítá, nebude v této oblasti pro žáky ani zdrojem inspirace a poučení, ani autoritou, kterou budou naslouchat. V 21. století by měli pedagogové vnímat technologie jako nástroje, které mu při vhodném použití umožní zlepšit kvalitu výuky, zefektivnit ji a zvýšit motivaci žáků pro vzdělávání. Málo efektivní je také využívání preventivních videí v preventivních aktivitách bez následné diskuse, bez rozboru situace a vysvětlení.

Vysoce efektivní jsou naopak aktivity ve formě badatelské výuky, objevování, hry na detektivy apod. Např. cílem bude zjistit, kdo je pachatel, odhalit falešný profil, nalézt ztracený soubor, odhalit či naopak vymyslet silné heslo apod. Jedna z neefektivnějších metod, jak přiblížit témata spojená s online bezpečností, je vyprávění příběhů vycházejících z kazuistik obětí, které byly v přibližně stejném věku jako oběti. Dětské publikum se pak snadněji ztotožní s hlavními postavami příběhu a lépe informace absorbuje. Efektivní jsou také různé druhy peer programů, ve kterých starší žáci učí ty mladší, výměna rolí, ve které hodinu vedou sami žáci a představují třídě zajímavosti ze světa internetu a samozřejmě další kreativní činnosti, ve kterých dítě samo tvoří zajímavý obsah.

4.3 Diskuze s žáky po projekci

Po projekci filmu je nezbytné navázat diskuzí a případně dalšími aktivitami, které umožní žákům zeptat se nejrůznější detaily, které se ve filmu objevily, zmapovat, zdali někdo něco podobného prožil – případně zda ví o někom jiném, který tuto situaci zažil. S žáky lze např. probrat, jaký postup by zvolili oni sami, zda vědí, koho kontaktovat v krizové situaci, zda by např. blokovali komunikaci se sexuálním predátorem, jakou mají představu o sexuálních predátorech (věk, zaměstnání...), zda by fake profil predátora dokázali rozpoznat (podle čeho), jestli jsou více ohrožené dívky nebo chlapci apod. Vhodné je mimo jiné zopakovat si základní právní rámec této problematiky: věkové limity, co je trestné a co ne, co po nás nikdy komunikující nesmí chtít apod.

Výběr vhodných oblastí pro diskusi s žáky (otázky volíme přiměřeně věku dítěte):

Vlastní zkušenost s komunikací s neznámými uživateli

- Bavíte se na internetu také s neznámými lidmi, které jste mimo internet nikdy osobně neviděli? Třeba když hrajete online hry, surfujete po sociálních sítích atd.?
- S kým se na internetu bavíte – znáte je z reálného světa? Bavili jste se na internetu někdy s dospělým člověkem, jako si to vyzkoušely naše herečky? Jak to probíhalo?
- Mají vaši internetoví kamarádi přezdívky, nebo používají spíše klasické jméno a příjmení, ať už reálné, nebo vymyšlené? (Pachatelé ve filmu používají často přezdívky či vymyšlená jména) Mají ve svých profilech svou reálnou fotku? Viděli jste se někdy na webové kameře? A používáte vůbec ke komunikaci webku? A jak to probíhá, co ke komunikaci používáte (třeba Skype nebo jinou aplikaci)?
- Zažili jste někdy podobné situace, které zachycuje film V síti? Víte o někom, kdo podobnou situaci zažil? Chtěl po vás někdo např., abyste nikomu neřekli, že se spolu bavíte? Chtěl po vás na internetu někdo nějaký nevhodný (neslušný, intimní, citlivý) materiál?
- Jak byste si ověřili identitu člověka, se kterým se bavíte? (např. pomocí reverzního vyhledávání fotografií, emailu apod.) Existují nějaké nástroje, které to umí? (např. Google Obrázky, TinEye.com apod.).

Intervence

- Co byste dělali, kdybyste se dostali do podobných situací? Řekli byste to někomu, nebo doufali, že problém zmizí?
- Znáte nějaké internetové linky, které vám mohou pomoci s vašimi problémy? A raději byste při hledání pomoci telefonovali, nebo spíš psali a chatovali?
- Co konkrétně byste napsali? Co je důležité uvést? (Ize zpracovat jako úkol – děti popisují, co se jim stalo – učí se, jak popsat svůj problém co nejlépe a nejpřesněji, lze trénovat třeba i popis osoby aj.)

Vaše vlastní virtuální identita

- Vystupujete na internetu pod svou vlastní identitou (skutečné jméno a příjmení), nebo používáte přezdívky, případně skutečnou identitu s přezdívkou kombinujete?
- Máte na internetu nějaký profil? A kde? Jak ho máte zabezpečen? Může si třeba kdokoli prohlédnout seznam vašich přátel, nebo se dívat na vaše fotky? A jak se vlastně takový profil dá zabezpečit?
- Kolik máte ve svém profilu odhadem přátel nebo followerů? A kolik jich znáte osobně?
- Co na internetu sdílíte? Jak se prezentujete?
- **Právní minimum (přiměřeně věku dítěte)**
- Od kolika let můžeme mít legálně sex? (od 15 let)
- Od kolika let můžeme na internet nahrávat své aktuální intimní fotografie či videa? (od 18 let)
- Je trestné, když nám někdo na internetu navrhne setkání v reálném světě, aby s námi např. měl sex nebo s námi nafotil intimní materiály? (do 15 let věku dítěte je trestný již samotný návrh viz §193b TZ)

Internetoví predátoři

- Co jste si zapamatovali o internetových predátorech?
- Jsou to spíše muži nebo ženy? (v drtivé většině muži, žena je výjimečná)
- Jsou spíše staří nebo mladí? (jak staří, tak mladí, v posledních letech se objevuje stále více pachatelů, kteří jsou věkově velmi mladí – kolem 18-25 let.)
- Cílí spíše na dívky, nebo na chlapce? (na dívky i chlapce, tento film se sice věnuje dívkám, ale chlapců se problém týká také – viz mediálně dobře zmapovaný případ Piškot a Meluzín)
- Myslíte si, že byste dokázali podle profilové fotky poznat, že jde o internetového predátora? (nelze viz aktivity dále v textu)

Velmi důležité je vést diskusi v pozitivním duchu – internet je velmi prospěšný nástroj, ale je nutné se na něm chovat bezpečně. Závěr diskuse by měl být co nejvíce pozitivní – cílem není strašit, ale zafixovat pozitivní vzorce chování.

4.4 Náměty pro navazující výukové aktivity po zhlédnutí filmu

Dětská verze filmu V síti: Za školou obsahuje 12 videovstupů hlavních akterek, které upozorňují, čemu je třeba z pohledu dítěte (i rodiče) věnovat pozornost a čeho si aktivně všímat. Videá mohou být odrazovým můstkem pro další aktivity, které budou učitelé/rodiče s dětmi aktivně realizovat.

Ukázky různých aktivit:

1 Dokončení příběhu

Aktivita vychází z reálné kauzy, ve které se dítě stalo terčem cíleného útoku online predátora. Lze využít např. případ zneužívání dětí skautskými vedoucími "Piškotem a Meluzínem (Mertl / Machát)", který je velmi dobře mediální popsán. Žákům s využitím dostupné fotodokumentace začneme vyprávět, co se stalo, příběh však ve vhodný okamžik (před rozuzlením) zastavíme a necháme žáky, aby sami navrhli, jak situaci vyřešit: tj. jak by efektivně postupovali (aby zároveň byli v bezpečí, ale skutečně efektivně problém zvládli), na koho by se obrátili, jak by zajistili stopy apod.

2 Odhal sexuálního útočnicka

V aktivitě dětem nabídneme 5 očíslovaných fotografií tváří 5 různých mužů, mezi kterými je osoba skutečného online predátora. Fotografie vybíráme tak, aby odrážely např. různé druhy osobností dle temperamentu (introvert, extrovert), ale třeba také různé mýty o predátorech (senioři, plešatí...). Žáky potom necháme hlasovat, kdo je skutečně predátorem, a zároveň je necháme vysvětlit, proč si myslí, že je to právě osoba, kterou vybrali. Žáci se přirozeně rozdělí na 4-5 skupin a budou obhajovat, proč je řešením právě jejich volba. Potom odhalíme řešení a vysvětlíme žákům, že podle fotografie nelze sexuálního predátora určit, ničím výrazným se neodlišuje a že fotografie neodráží osobnost a může být velmi zrádná.

Nasazení úkolu v akci včetně řešení naleznete zde (slajdy 30-32):

<http://e-bezpeci.cz/index.php/z-nasi-kuchyne/1660-k-moznostem-zarazeni-temat-online-bezpecnosti-do-vyuky-na-zakladni-skole-prezentace>

3 Falešný profil

V rámci aktivity žákům představíme profil mladého 17letého muže z Velké Británie, Petera Cartwrighta – včetně fotografií a textů, který online sdílí (selfie ve spodním prádle apod.). Žáky pak necháme popsat, co si u chlapci myslí, zda se jim zdá sympatický, zda by si ho přidali do přátel. Charakteristiku můžeme např. zapisovat na tabuli, aby ji žáci měli před sebou. Poté provedeme odhalení – za profilem se ve skutečnosti skrýval internetový predátor Peter Chapman, který pomocí něj v online prostředí dívky a pomocí sofistikované manipulace je dokázal přimět k osobní schůzce. Jednu z nich oslovených obětí pak dokonce usmrtil. Celý příběh je podrobně popsán zde: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/72-kazuistiky/1429-peter-chapman-vs-ashleigh-hall-velka-britanie-2010>

V rámci aktivity si žáci uvědomí, jak zrádné je věřit pouze tomu, co v profilu neznámého uživatele internetu vidíme – jak moc se jejich představa liší od reality a že nelze věřit všemu a všem, se kterými v online prostředí komunikujeme.

4 Jak si ověřit identitu osoby, se kterou komunikujeme?

Pomocí této aktivity lze trénovat základní dovednosti v oblasti ověřování informací v online prostředí. Žáci budou mít za úkol např. ověřit identitu osoby, se kterou videochatují, ověřit profil kamaráda, profil celebrity apod. a odhalit, zda jde nebo nejde o fake apod.

V rámci aktivity lze trénovat:

- reverzní vyhledávání fotografií v online prostředí,
- ověřování identity v reálném čase (“teď hned se mi vyfoť se vzkazem”...),
- detekce ověřených profilů celebrity, třeba na Facebooku (symbol modré “fajfky” u profilu),
- analýza podezřelé komunikace (dívky používají mužský rod, nutí k výměně intimních materiálů, nucení k výměně fotek apod.).

Za domácí úkol pak mohou žáci např. nalézt v online prostředí fake profil známé celebrity.

5 Nic není zadarmo, aneb Jakou hodnotu mají osobní údaje

Cílem aktivity je uvědomit si, že osobní údaje mají v online světě svoji hodnotu a pomocí osobních údajů např. financujeme služby, které se nám zdají být zadarmo (např. sociální sítě). Lze diskutovat např. o tom, proč sociální sítě sbírají osobní údaje a jak je v praxi využívají ke svému provozu apod.

6 Co se smí a nesmí na internetu

Aktivita je přehledným opakováním, co v online prostředí lze a nelze legálně dělat, a které aktivity jsou pro dítě v online prostředí bezpečné. Dětem nabídneme sadu nejrůznějších aktivit, které lze v online prostředí provozovat, a necháme je aktivity roztrždit do kategorií např. na ty, které smíme v online prostředí dělat (a je to legální) a na ty, které dělat nesmíme. Pomocí třídění a přiřazování aktivit pak u dětí fixujeme správné vzorce chování.

Nasazení úkolu v akci naleznete včetně vhodných fotografií a řešení naleznete zde (slajdy 26-29): <http://e-bezpeci.cz/index.php/z-nasi-kuchyne/1660-k-moznostem-zarazeni-temat-online-bezpecnosti-do-vyuky-na-zakladni-skole-prezentace>

Doporučujeme zhlédnout také inspirativní přednášku projektu E-Bezpečí o možnostech zapojení témat spojených s online bezpečností do výuky na ZŠ: https://www.youtube.com/watch?v=qV4Ff1npTUY&list=PLt79MeVhoLJI79YqMLFZTNBi08W_uBFOY&index=9

4.5 Materiály ke stažení

K tomuto metodickému materiálu si můžete stáhnout další doplňkové materiály:

Presskit s detailnějšími informace o filmu, tvůrcích, vzniku filmu a s rozhovory, propagační materiály k filmu (fotografie, plakáty vytištění) si můžete stáhnout zde:

<http://aero.capsa.cz> (login a heslo: guest) ve složce Aerofilms filmy – V síti.

Přehledové listy pro učitele a žáky k tématům z webu E-bezpečí:

Kybergrooming:

<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/6-prehledovy-list-kybergrooming/file>

Sexting:

<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/bud-v-bezpeci/81-bud-v-bezpeci-sexting/file>

Metodické náměty k jednotlivým tématům od O2 Chytrá škola (podívejte se na web O2 Chytrá škola na celou nabídku materiálů):

Sexting:

<https://www.o2chytraskola.cz/data/files/sexting-dfjl8pi7x6.pdf>

Internetové seznamování:

<https://www.o2chytraskola.cz/data/files/internetove-seznamovani-3cg8vrefc6.pdf>

Kyberšikana:

<https://www.o2chytraskola.cz/data/files/kybersikana-0661alwyt0.pdf>

FAQ — odpovědi na možné otázky v diskuzích

Kolik je herečkám ve skutečnosti let a jak zvládly hrát dvanáctileté dívky?

Tereze je 23, Sabině 19, a Anežce 21 let. Tereza je herečka z DAMU, Sabina a Anežka natáčely film poprvé. Na film se dlouho předem připravovaly. Scházely se s mladšími dívkami, vyptávaly se, co je baví, co dělají, jak mluví, jakým způsobem komunikují na sociálních sítích, aby své role ztvárnily co nejautentičtěji.

Proč ve filmu nehrají vedle holek i kluci? Těch se problém netýká?

Týká, ale není možné sehnat plnoleté herce, kteří by se mohli přesvědčivě vydávat za dvanáctileté kluky. Jinak by ale samozřejmě ve filmu být měli, protože sexting a kyberšikana se týká i jich. Výzkumy dokonce ukazují, že kluci často bývají lehkovážnější a dají se snadněji přesvědčit k tomu, aby někomu poslali třeba svou odhalenou fotku.

Závěrečná scéna s limonádou – byla plánovaná, nebo spontánní?

Herečka Tereza těžká byla v kontaktu s tímto mužem již několik měsíců. V průběhu té doby ji vydíral, vyhrožoval jí, chtěl po ní peníze atd. Komunikace s ním byla velice náročná a psychicky vyčerpávající. Ve chvíli, kdy se natáčelo jejich setkání, byla herečka se štábem ve spojení s pomocí sluchátka ukrytého v uchu. Režisérka jí během tohoto setkání do sluchátka řekla, že pokud již pro ni bude konverzace s tímto mužem nesnesitelná, může vystoupit z role a takto zareagovat. Tereze se potom velmi ulevilo.

Pozitivní hrdina filmu Luky – byl to opravdu hrdina a byl opravdu jediný?

Ano, během natáčení štáb nenarazil na jiného muže, který by dříve nebo později po dívkách nechtěl nahé fotografie, nebo jim neposílal závadný obsah. Tento mladík za celou dobu nic po Anežce nechtěl. Naopak ji varoval. Štáb se po natáčení s tímto mužem spojil, je to 20 letý student VŠ. Zeptali se ho, zda ho můžou ve filmu odhalit a jestli mu nevadí, v jakém kontextu bude zobrazen. Ukázalo se, že měl skutečně dobré úmysly. Vysvětloval Anežce, jak se nemá na internetu chovat a co jí hrozí. Nikdo další se během natáčení takto nezachoval.

Co se stalo s konfrontovaným predátorem, tzv. Ústečanem?

Policie jeho případ vyšetřuje, ale zatím k vyšetřování nemůže poskytnou bližší informace. Byly varovány úřady před jeho osobou, aby mu nebyly svěřovány akce pro děti.

Byly mezi predátory také ženy?

Minimálně. Nebylo ale možné rozpoznat, zda se třeba pod zdánlivě ženským profilem neskrýval nějaký muž.

Jak na film reagovala policie a kolik lidí už odsoudila?

Během natáčení se s dívkami spojilo 2458 potenciálních predátorů. Ve filmu jsou vybrány jen některé příklady. Ihned po začátku natáčení bylo jasné, že bude třeba získané materiály poskytnout Policii ČR. Ta v současné době vede vyšetřování některých případů, podrobnosti ale zatím nemůže sdělovat.

Budeme rádi, pokud nám napíšete, co dalšího vaše žáky a studenty zajímá a na co jste nenalezli odpovědi v našich materiálech. Budeme se snažit vše postupně doplňovat. Stejně tak budeme vděční za vaši zpětnou vazbu a zkušenosti s tímto filmem ve výuce, s metodickým materiálem a obecně s tématy, kterých se film týká. Napište nám třeba na info@aeroskola.cz.

6 Kontakty, tiráž

Školní projekce

Premiéra filmu: **27. února 2020**

Školní projekce obou verzí filmu si můžete objednávat od premiéry v průběhu celého roku. Pro školní projekci si můžete objednat jak verzi *V síti* (od 15 let), tak *V síti: Za školou*. Projekce filmu jsou zatím možné jen v digitalizovaných kinech. Projekce přímo ve škole možná není. Kontaktujte proto přímo své lokální kino s žádostí o školní projekci, rádi vám ji zařídí za zvýhodněné školní vstupné.

Využít můžete také Osvětové turné s filmem *V síti: Za školou*, během kterého ve vybraných městech v ČR proběhnou školní projekce s následnými debatami.

V síti: Za školou – metodická podpora pro pedagogy

Kamil Kopecký, E-Bezpečí, Univerzita Palackého v Olomouci, 2020,
odborný poradce filmu a osvětové kampaně

Hypermarketfilm, Praha 2020

Aerofilms a Aeroškola, Praha 2020

www.vsitifilm.cz

Kontakty na odborníky:

E-bezpečí

<http://e-bezpeci.cz>

<https://www.facebook.com/EBezpeci>

Poradna: <http://poradna.e-bezpeci.cz>

Dětské krizové centrum

<https://www.ditekrize.cz>

Kontakt pro problematiku rizik kyberprostoru:

+420 778 510 510

<https://www.elinka.iporadna.cz>

Národní ústav duševního zdraví

Projekt pro potenciální i reálné predátory <https://parafilik.cz/poradna/>

Partneři osvětové kampaně

AVAST a Bud' safe online – generální partner osvětové kampaně

Pro děti:

<https://www.budsafeonline.cz>

<https://www.instagram.com/bud.safe.online>

<https://www.youtube.com/budsafeonline>

Pro učitele:

<https://www.budsafeonline.cz/pro-ucitele>

CZ.NIC a STOP online - generální partner filmu a hlavní partner osvětové kampaně

<https://www.nic.cz>

<https://www.stoponline.cz>

<https://www.facebook.com/bezpecnenanetu>

O2 Chytrá škola - hlavní partner osvětové kampaně

<https://www.o2chytraskola.cz>

<https://www.youtube.com/channel/UCblIT1hxvn2PpuDJHOQhWiQ>

Výzkumy: <https://www.o2chytraskola.cz/vyzkumy>

Česká televize - hlavní partner osvětové kampaně

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/12360773574-v-siti/21856227079/>

